

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs IV. Vtrum intelligere Dei sit eius substantia. articul. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ARTICVLVS IV.

Vtrum intelligere Dei sit eius substantia.

*Intelligere
Dei idè cum
Dei substan-
tia.*

CONCLUSIO affirmat. Probatur ve-
rò, quoniam si esset aliquid ex natu-
ra rei distinctum ab essentia diuina,
haberet se veluti actus ad potentiam
comparatione essentia diuina, ac proinde essen-
tia non esset actus purus. Rationem hanc tangit
Aristoteles 12. Metaph. textu 51. vbi eandem con-
clusionem affirmat. Præterea, id repugnaret diuina
simplicitati. Item, quod in Deo concurret ad modum
speciei intelligibilis, neque à diuina essentia, neque
ab intellectu diuino diuersum est ex natura rei: er-
go neque ipsum intelligere. Item essentia in Deo
non distinguitur à suo actu existentia: ergo neque
ab actu intelligendi. Ex hæcenus dictis colligit D.
Thomas, in Deo comparatione obiecti primarij nec
vni intelligendi, nec id quod intelligitur, nec id
quod concurret ad modum speciei intelligibilis,
nec intelligere ipsum, vilo modo ex natura rei in-
ter se distingui, sed esse vnã & eandem rem sim-
plicissimã.

A quit distincta cognitio de iis rebus in particulari,
quarum est causa: sed Deus est causa prima & re-
mota aliarum rerum: & quicquid de illis cognoscit,
totum id per suam essentiam cognoscit: ergo de
aliis à se non habet notitiam in particulari.

Secundò, obiectum, quod intelligitur, est perfe-
ctio intelligentis: quippe cum per se, vel per suam
imaginem, concurrat ad intellectionem: sed nihil
aliud à Deo potest esse perfectio Dei: ergo Deus
nullam rem aliam à se potest cognoscere.

Tertiò, si Deus per suam essentiam intelligeret
alia à se, necessariò ea intelligeret: eò quòd intelli-
gat necessariò id omne, quod per suam essentiam
intelligit: consequens autem est falsum: quoniam
multa eueniunt non necessariò; quæ proinde non
potuit Deus necessariò scire esse euentura: ergo
Deus non intelligit alia à se in particulari.

Quartò Aristoteles 12. Metaph. textu 51. asse-
rere videtur, Deum seipsum tantum intelligere, ait
enim: *de quibusdam, videlicet de infimis & vilibus
rebus, Deum cognare absurdum esse, meliusque esse non vi-
dere quædam, quam ea videre: atque in Deo autem esse in-
telligens, & quod intelligitur: ergo se solum intelligit.*

Alter error fuit Aureoli, qui, vt Capreolus in
1. dist. 35. q. 2. in argumentis contra secundam con-
clusionem refert, asseruit, cognitionem diuinã, ne-
que vt ad obiectum primarium, neque vt ad secun-
darium, terminari ad creaturas, ac proinde Deum,
neque in commune, neque in particulari cogno-
scere res creatas, sed solum suam essentiam. Censuit
verò cognitionem illam virtute & eminenter posse
dici cognitionem creaturarum, quatenus est cogni-
tio essentia; quæ in se eminenter continet creatu-
ras: non verò quasi creaturas, vt obiectum etiam se-
cundarium attingat.

ARTICVLVS V. & VI.

*Vtrum Deus cognoscat alia à se pro-
pria cognitione.*

DISPVATIO VNICA.

*Quæstionis
sensu.*

V quæstio proposita quæstiones à D.
Thoma artic. 5. & 6. excitatas comple-
ctitur, ita vtrumque articulum sub hac
vna disputatione libuit comprehende-
re. Nomine autem, *propria cognitionis*, non intelli-
gitur hoc loco, quæ ita sit vnus rei, vt non sit etiam
aliarum, quasi quærat D. Thomas, an Deus singulas
res singulis cognitionibus agnoscat: compertum
namque est in Deo vnã tantum esse cognitionem
eorum omnium, quæ sua scientia comprehendit: sed
intelligitur, quæ ita attingat alia à se, vt pertingat
ad proprias, específicas, & singulares rationes eorũ,
neque sistat in aliquo prædicato ipsi rebus com-
muni, quod solum cognoscere dicatur.

D intellectio diuina terminaretur ad res creatas, vt ad
obiectum secundariũ, penderet ab eis: eò quòd fieri
nequeat, vt intellectio alicuius rei sit sine re, cuius
est intellectio: at intellectio diuina (quæ perfectio
Dei est, idemque cum ipso Deo) pendere nõ potest
à rebus creatis: ergo Deus non intelligit res creatas.

Secundò, si Deus actu intelligeret etiã creaturas
cas, quæ quacumque potentia esse possunt, cum da-
ta aliqua magnitudine, illa possit diuina potètia au-
geri in infinitũ, Deus actu intelligeret aunc totum
incrementum illud, quod in ea potest successiue ef-
ficere, atque ad eò intelligeret magnitudinẽ quan-
dam infinitam, quæ secundum suum esse cognitum
esset actu obiectiue in mète diuina: sicut enim ma-
gnitudo illa euaderet actu infinita, si totum illud
incrementum ei re ipsa adderetur, & cum toto eo
in rerum natura existeret: ita illud idem incremen-
tum, simul cognitum in ea, efficit magnitudinem
quamdam infinitam secundum esse cognitum, siue
obiectiuum, comparatione intellectus diuini. Eo-
dem modo, aliquantulumque apertius, potest fieri
argumentũ de numero. Si enim Deus cognosceret
creaturas omnes, quæ per suam omnipotentiã esse
possunt, cum possint esse infinitæ syncategoremati-
cæ seu successiue, idque nõ solum in rebus materia-
expertibus, sed etiam corporeis, easque omnes mo-
dò actu cognoscat, vtique cognosceret actu numerũ,
qui secundum esse obiectiuum comparatione in-
tellectus diuini sit categorematicè infinitus. Hinc
verò sic licet argumentari. De vnoquoque illo-
rum infinitorum, quæ Deus actu cognoscit, verum
est dicere, est ens quoddam reale singulare à Deo
actu cognitum: nullum verò est ens reale à Deo
actu cognitum, quod Deus non possit producere,
maximè

*Error Auer-
rois.*

Circa quæstionem propositã duo præcipui fue-
runt errores. Alter tribuitur Auerrois 12. Metaphy-
sica commento 51. quo loco affirmare videtur,
Deum solum cognoscere res creatas in commune,
quæ entia sunt, non verò quoad naturas genericas,
& específicas ac singulares. Ita D. Thomas & pleri-
que Scholasticorum affirmant sensisse Auerroem
eo in loco: neque desunt, qui ex aliis dictis Auer-
rois hoc ipsum confirmant. Marsilius verò in 1. q.
38. artic. 3. Ferrariensis 1. contra gentes, cap. 50. &
quidam alij ex aliis locis eiusdem autoris conten-
dunt, eum in eiusmodi errore non fuisse: conantur-
que contraria loca interpretari. Ego verò semper
eius ingenij fui, vt non multum censuerim curan-
dum quid Auerroes senserit, neque mirum existi-
mem, eum aliquando sibi esse contrarium. Gregori-
us in 1. dist. 35. quæst. 11. eundem errorem tribuit
Aristoteli 12. Metaph. textu 51. Communis tamen
Scholasticorum sententia contrarium affirmat, est-
que multò verisimilius, vt ex aliis locis Aristotelis,
quos citabimus, aperte constat.

*Euadere po-
test primò.*

In confirmationem huius erroris possumus pri-
mo ita argumentari. Per causam primã & remo-
tam, tamquam per obiectum primarium, haberi ne-